

Protokół z XXI posiedzenia Rady Kultury Gdańskiej
9 kwietnia 2014 roku, sala konferencyjna 209 przy ul. Długi Targ 39/40

Przedmiotem dyskusji podczas XXI posiedzenia Rady Kultury Gdańskiej były plany dotyczące zbliżającego się otwarcia nowo wybudowanych siedzib Europejskiego Centrum Solidarności i Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego oraz działań zaplanowanych przez te instytucje na nadchodzący sezon kulturalny. Na spotkaniu obecnych było trzynaścioro członków Rady oraz troje gości: Patrycja Medowska – Wicedyrektor Europejskiego Centrum Solidarności, Paweł Golak – Kierownik Wydziału Muzealno-Archiwalnego i Biblioteki ECS oraz Jerzy Limon – Dyrektor Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego.

Spotkanie rozpoczęło się od wystąpienia przedstawicieli ECS (prezentacja w załączeniu), którzy omówili sposób aranżacji przestrzeni w nowej siedzibie i wynikające z tego możliwości, jakie zyska instytucja w zakresie swojej działalności, ze szczególnym uwzględnieniem powstającej wystawy stałej oraz nowych aktywności, takich jak np. udostępnianie materiałów źródłowych i opracowań w ramach działalności biblioteki i archiwum. Uzupełnienie powyższych informacji stanowiło krótkie omówienie najważniejszych cyklicznych przedsięwzięć realizowanych przez ECS. Dyrektor Patrycja Medowska przedstawiła również planowany przebieg uroczystego otwarcia nowej siedziby, które obejmować będzie „dzień otwarty” ECS i koncert na „Placu Solidarności” (30 sierpnia) oraz część oficjalną, połączoną z obchodami rocznicy podpisania Porozumień Sierpniowych (31 sierpnia), w której udział wezmą przedstawiciele rządu. Elementem spinającym oba dni będzie dwudniowa konferencja pt.: *Europa z widokiem na przyszłość*, podczas której historia będzie punktem wyjścia dla refleksji nad teraźniejszością, przyszłością oraz zmianami jakim uległa Europa w ciągu ostatnich 25 lat pod względem geopolitycznym, cywilizacyjnym i antropologicznym.

Plan działalności Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego na kolejny sezon artystyczny, już w nowej siedzibie, przedstawił dyrektor Jerzy Limon.

Dyrektor przedstawił działania, które poprzedzić mają uroczyste otwarcie nowej siedziby (Pierwsze Publiczne Otwarcie Dachy GTS, realizowane 23 kwietnia br. w ramach 450. Urodzin Szekspira, oraz zaplanowany na 1 maja Dzień otwarty GTS) oraz omówił po krótko plan na sezon 2014/2015, podczas którego obok znanego już wszystkim Gdańskiego Festiwalu Szekspirowskiego (choć wyjątkowo realizowanego na przełomie września i października) pojawią się trzy nowe cykle teatralne: Teatry Europy, Teatry Polskie i Premiery Polskie, wyprodukowane zostanie jedno własne przedstawienie szekspirowskie, zorganizowany zostanie Tydzień Otwarty GTS oraz pilotażowa edycja Dnia Edukacji Teatralnej – akcji skierowanej do uczniów i szkół całego województwa.

W drugiej części spotkania członkowie Rady dyskutowali na temat przedstawionych przez prelegentów planów.

Debatę rozpoczął Prezes Fundacji „Wspólnota Gdańska”, Andrzej Stelmasiewicz, wyrażając obawę, że program wystawienniczy ECS poświęcony będzie głównie chwale bądź cierpieniu Narodu Polskiego. Biorąc pod uwagę europejski charakter instytucji i potencjalne grupy

odbiorców wystaw, stwierdził, że każdy odwiedzający Gdańsk Europejczyk chciałby dowiedzieć się czegoś o własnym kraju, ponieważ historia Polski nie jest dla niego tak interesująca, jak historia własnej ojczyzny. Kończąc wypowiedź, sformułował pytania: 1. Czy wystawa stała dotyczyć będzie tylko Polski, czy również Europy (w jakich proporcjach)? 2. Czy wystawy czasowe będą poświęcone problemowi braku solidarności na świecie?

Obawę o zatracenie europejskiego charakteru instytucji na rzecz dziedzictwa lokalnego wyraził również prof. Piotr Lorens. W jego opinii, o sukcesie ECS decydować będzie otwarty program konferencyjny poruszający tematy solidarności, europejskości oraz transformacji ustrojowych na świecie. Poprosił o przedstawienie planów programowych w tych dziedzinach.

W odpowiedzi, przedstawiciele ECS zapewnili przedmówców, że chociaż wystawa stała powstała po to, żeby zachować pamięć i dziedzictwo „Solidarności”, jednak z uwzględnieniem faktu, że słowo „solidarność” to także pojęcie, które jest nośnikiem idei. W ECS znajdzie się miejsce i na krytyczną refleksję na temat idei solidarności i na jej międzynarodowe konteksty. Ruchy wolnościowe nie dotyczyły tylko Polski. W sali refleksji zostaną one zaprezentowane w szerokim kontekście. Sala upadku bloku wschodniego tworzona jest we współpracy z innymi krajami byłego bloku wschodniego. W sali idei znajdzie się duża mapa świata, na której umieszczane będą na bieżąco „punkty zapalne” – miejsca konfliktów, rozłamów, problemów społecznych. Organizując tę salę, zespół współpracować będzie z dziennikarzami z całego świata.

Piotr Lorens, stwierdziwszy, że wystawa jest wydarzeniem jednorazowym z perspektywy odwiedzającego, zapytał o pomysły ECS na powtórne przyciąganie odwiedzających. Wyraził również życzenie, aby Centrum było miejscem żywym i dynamicznym. Żeby na nowo interpretowało pojęcie solidarności oraz było miejscem debaty o przyszłości świata.

Odpowiadając, Patrycja Medowska zapewniła, że jest to jeden z głównych kierunków działań programowych ECS. Program *Europa z widokiem na przyszłość* będzie multidyscyplinarną reakcją na świat.

Prof. Ewa Graczyk, wyraziwszy spostrzeżenie, że działalność ECS powinna z jednej strony – jak w przypadku Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego – opierać się na impresariacie, a z drugiej – na działalności intelektualno-badawczej, zapytała, czy Centrum będzie pełniło rolę ośrodka myśli i aktywności badawczej.

Dyrektor Medowska wyjaśniła, że jednym z kierunków działania ECS jest monitorowanie, badanie i obserwowanie zmian społecznych zachodzących na świecie przez pryzmat pojęcia solidarności oraz krytyczna refleksja nad tymi zjawiskami. Dodała również, że ECS już teraz wydaje publikacje, działa w środowisku badaczy i historyków idei, jednak zbudowanie silnej marki ośrodka badań naukowych jest zadaniem na lata. Podkreśliła, że zespół ECS jest świadomy odpowiedzialności, z jaką wiąże się spełnienie pokładanych w tej instytucji nadziei

i oczekiwań. Różne grupy odbiorców spodziewają się po ECS określonych kompetencji: kulturalnych, społecznych, naukowych i historycznych.

Pan Andrzej Stelmasiewicz wyraził wątpliwość, odnośnie strefy przeznaczonej dla dzieci. Na podstawie prezentacji, wyobraził ją sobie bowiem, jako miejsce budowania tężyzny fizycznej, jako typowy plac zabaw.

Paweł Golak wyjaśnił, że strefa dla dzieci będzie w istocie strefą dla rodziny – miejscem zabawy przez współpracę. Będzie to sala edukacyjna, ściśle powiązana tematycznie z tożsamością miejsca – Stoczną. Będzie to przestrzeń rozwoju kompetencji społecznej. Ma ona również pełnić rolę bodźca do częstych powrotów do ECS w późniejszych latach.

Piotr Lorens zauważył, że ECS, ze względu na miejsce, w którym się znajduje i rolę, jaką spełnia, mógłby na nowo zainicjować dialog na temat przyszłości Młodego Miasta oraz solidarności użytkowania przestrzeni postoczniowych.

Paweł Golak stwierdził, że przyszłość terenów postoczniowych i zachowanie ich dziedzictwa jest przedmiotem nieustającego namysłu w ECS. Pozostałości pierwotnej tkanki stoczni są bardzo ważne dla tożsamości Gdańska oraz dla miejsca narodzin „Solidarności”. Załoga ECS podjęła się stworzenia ewidencji terenów postoczniowych, która stanowi pierwszą zakończoną ewidencję z natury. Znaczna liczba budynków na tym terenie wpisana jest do rejestru Konserwatora Zabytków, co utrudnia wszelkie zamiary ich wyburzenia. Centrum jest w kontakcie z deweloperami zainteresowanymi tą przestrzenią. Niebezpieczeństwo polega jednak na tym, że ECS nie ma wpływu na to, komu deweloperzy sprzedadzą teren i co nabywcy będą chcieli tam wybudować. Zaprojektowanie przyszłości terenów postoczniowych nie należy z resztą do zadań Centrum. Niewątpliwie, potrzebne jest ustalenie przez Miasto i wszystkich zainteresowanych zachowaniem stoczniowej tożsamości tej przestrzeni wspólnego frontu. Dotychczas ECS działało na niewielką skalę, zaprzyjaźniając się z mieszkańcami z okolicy oraz deweloperami. Jest to jednak proces żmudny i długotrwały.

Piotr Lorens, kontynuując temat, zaznaczył, że problem przyszłości przestrzeni postoczniowej dotyczy całej Metropolii. Przypomniał, że Młode Miasto projektowane było jako centrum metropolitalne. Pomysł ten z biegiem czasu wygasł. Jednak, jego zdaniem, w ten sposób należy patrzeć na to miejsce również dziś.

Dyrektor Biura Prezydenta ds. Kultury, Anna Czekanowicz-Drażewska poprosiła, aby skierować uwagę na Gdański Teatr Szekspirowski i zaproponowała pogłębioną dyskusję na temat przyszłości Młodego Miasta w innym terminie.

Dyrektor Instytutu Sztuki Wyspa, Aneta Szyłak, na zakończenie dyskusji na temat ECS, podsumowała, że jest to instytucja, która od wielu lat realizuje bardzo dobry program oraz liczne projekty społeczne, mimo braku odpowiedniej siedziby. Anna Czekanowicz-Drażewska dodała, że do czasu, kiedy ECS nie będzie miało swojej siedziby, jego działania nie będą świadomie identyfikowane z tą instytucją i do tej zmiany właśnie się przybliżamy.

Zmieniając przedmiot debaty, Przewodniczący Komisji Kultury i Promocji Rady Miasta Gdańska, Marek Bumblis, postawił pytanie dotyczące przyszłych relacji Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego z Teatrem Wybrzeże. Zainteresowało go, czy będzie to raczej współpraca, czy też rywalizacja.

Jerzy Limon w odpowiedzi posłużył się porównaniem do londyńskiego West Endu, gdzie 58 teatrów żyje w symbiozie. GTS od lat współpracuje z Teatrem Wybrzeże przy organizacji Festiwalu Szekspirowskiego. Ta współpraca będzie kontynuowana. GTS będzie korzystał z gościnności Teatru Wybrzeże przy organizacji kolejnych edycji Festiwalu Szekspirowskiego, a na sezon letni ma zamiar angażować aktorów Wybrzeża do własnej produkcji.

Aneta Szyłak poruszyła kwestię animacji przestrzeni Starego Przedmieścia, które, podobnie jak Dolne Miasto wymaga rewitalizacji. Zapytała więc, jaka jest szansa na to, żeby Teatr Szekspirowski stał się centrum animacji Starego Przedmieścia.

Jerzy Limon objaśnił, że GTS od lat prowadzi działalność animacyjną w dzielnicach i ma zamiar ją kontynuować oraz intensyfikować, poczynając od Starego Przedmieścia.

Bronisława Dejna zauważyła, że dotychczasowa działalność GTS była niezwykle inspirująca dla licznych środowisk animacyjnych i dla niej samej. Zapytała też, jaka jest pozycja GTS w stosunku do innych tego rodzaju teatrów na świecie.

Jerzy Limon odparł, że wzorem dla idei Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego jest niewątpliwie londyński The Globe, który odbudowano w latach dziewięćdziesiątych w podupadającej, zdegradowanej dzielnicy, gdzie bezrobocie sięgało 60%. W ciągu 2 lat obiekt stał się jedną z czterech głównych atrakcji turystycznych Londynu. Sezon artystyczny The Globe przynosi zysk, który przeznaczony jest na działalność edukacyjną. Instytucja w znacznym stopniu ożywiła dzielnicę, doprowadzając do jej gwałtownej rewitalizacji.

Prof. Stanisław Rosiek podjął kwestię współpracy z Teatrem Wybrzeże oraz kwestię publiczności GTS. Zważywszy na to, że trudno określić, czy GTS przyciągnie nowe, niezależne od Teatru Wybrzeże, grono widzów, czy też nastąpi przepływ publiczności Wybrzeża, który przyczyni się do zmniejszenia frekwencji na jego przedstawieniach, zwrócił uwagę, że GTS powinien położyć nacisk na edukację teatralną, odciążając dominującą działalność sceniczną.

Jerzy Limon wyjaśnił, że GTS nie będzie wystawiał sztuk codziennie, jak Teatr Wybrzeże. Działalność sceniczna Teatru Szekspirowskiego opierać się będzie na okresowych blokach tematycznych, Festiwalu Szekspirowskim, Lecie z Szekspirem oraz na działalności edukacyjnej skierowanej głównie do młodzieży, seniorów oraz turystów.

Aneta Szyłak, podjąwszy wątek turystów, zapytała, w jaki sposób GTS planuje dotrzeć do sukcesywnie rosnącej grupy turystów kulturalnych w Gdańsku.

Jerzy Limon poinformował, że promocja Teatru Szekspirowskiego trwa już w Obwodzie Kaliningradzkim, Skandynawii oraz północno-wschodnich Niemczech. Dodał, że Teatr liczy na napływ turystów ze Skandynawii, którzy mają do Gdańska bliżej niż do Londynu oraz tych z Kaliningradu, którym bliżej do Gdańska niż do Moskwy.

Na zakończenie dyskusji Bronisława Dejna zwróciła się do przedstawicieli ECS, wyrażając prośbę, żeby instytucja zajmowała się nieustannym monitoringiem świata - miejsc i momentów odzyskiwania wolności, dochodzenia do wolności przez artystów czy liderów społecznych oraz żeby było to miejsce szacunku, dyskusji i namysłu intelektualnego.

Podsumowując debatę, Anna Czekanowicz-Drażewska podziękowała przedstawicielom GTS i ECS za prezentacje oraz wyraziła życzenia powodzenia dla działalności instytucji w nowych siedzibach.